

З У Л Ф И Я

ҲАЕТ ЖИЛОСИ

ЎзССР „ЎРТА ВА ОЛИЙ МАҚТАБ“ ДАВЛАТ НАШРИЁТИ
Тошкент — 1961

На узбекском языке

ЗУЛФИЯ

СВЕТ ЖИЗНИ

*„Средняя и высшая школа“ УзССР
Ташкент — 1961*

Редактор *У. Сулаймонова*
Бадина редактор *Х. Аҳмаджонов*
Тех. редактор *Э Ягонцева*
Корректор *М. Муҳитова*

Тертишга берилди 10/1-1961 й. Босишга рухсат этилди 8/II-1961 й. Қоғози 84×1051/32. Физик босма л. 1,7. Шартли босма л. 2,7. Нашр. л. 1,5. Тиражи 15000.
P03058.

ЎзССР „Ўрта ва олий мактаб“ давлат нашриоти, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.
Шартнома 334-1960, баҳоси 8 т.

ЎзССР Маданият министрлиги Уzglavиздатнинг 1-босмахонаси,
Тошкент, Ҳамза кўчаси, 21, 1961 й. Заказ № 833.

ЮРАГИМГА ЯҚИН КИШИЛАР

Шаҳрим кўчасидан мен шод бораман,
Қатта ҳаёт қайноқ,
сершовқин, гавжум,
Москва кўчасидай нурга кўмилган
Машиналар занжири узилмас бир зум.
Одамлар дарёси оқар ёнимдан,
Қарайман:

ҳаммаси — ҳаммаси таниш,
Билмайман исмин ҳам, касбин ҳам, аммо
Биламан барида буюк интилиш:
Эртани бугунга келтирмоқ учун
Бугундан гўзалроқ дамга шошади.
Ҳаётда ҳали ҳеч тарих кўрмаган
Зафар китобидан варақ очади.

Танишларим қанча?

Сўрдим ўзимдан,
Менга жавоб қилди порлаган қуёш:
«Менинг нурим кирган ҳамма ер таниш,
Баҳра олган жоннинг ҳаммаси қардош!»

Ана... Коммунизм шуъласи юзда,
Туркман қиз қуёшдан туриб илгари,
Кўтарма кранда юксак уйларни
Офтобга тутаркан қўшиқ сингари,
Дилга сизмай кетиб дўстлик ғурури
Тезроқ қуриш учун узатаман ғишт.

Қарайман:

пахтазор,
буғдойзорларда
Бутун ўлка бўйлаб қизғин борар иш.

Юртим харитаси — менинг юрагим,
Энг узоқ бурчи ҳам таниш ва яқин,
Муқаддас гавҳардай сақлайман унда
Икки юз миллионли халқ муҳаббатин!
Узоқ Шарқ,

Сахалин,
Бокуда юриб
Қўраман энг яқин қадрдон дўстни.
Билмайман:

бу совет кишиларисиз
Қайдан олар эдим қалбимга ўтти!

Шу қалб куйи бўлиб

гоҳ оқшом,

гоҳ тонг

Дўстлар эшигидан кириб бораман,
Ҳар ерда муҳаббат ва ҳаёт берган
Яқин кишиларни топа оламан!

Заводда, колхозда,

давлат бошида,

Менинг юрагимга яқин кишилар.

Бахтиёр бўлардим

шеърларим билан

Шу дўстлар қалбига киролсам агар...

НУР

Онам меҳр тўла дил амри билан
Ухла, деб сўндириб кетди чироқни.
Ва лекин кўзларим олдида бирдан
Очди поёни йўқ яқин-йироқни.

Чироқсиз уйда ҳам ёруғ дил билан
Кезиб чиқиш мумкин жаҳонни бутун.
Тақдирингда зулмат қолмаган экан,
Тунда ҳам бир нурли шеър ёзиш мумкин.

Кекса кўнгли тинчиб ухласин, майли,
Чироқни ёқмадим қайта мен туриб.
Ўзи илк танитган инсон туфайли,
Дилимда нур ёнар ҳеч сўнмас бўлиб.

Ўзи ўргатганди: «Замонда, элда
Ундай бизга ғамхўр инсон ўтмаган.
Ленинни кўрмаган халқлар минг тилда
Доҳийга аталган қўшиқ куйлаган.

Узоқда ва ҳатто сургун, қувғинда,
Турмаларда қилча зиёдан маҳрум,
Бизнинг кўзимизга бермоқ учун нур
Қураш, фикрлашдан тинмаган бир зум»...

Мана, масофалар, зўр йиллар ўтиб,
Ўша нур менинг ҳам кўзимда қолди.

Умримдан ҳам ортар ёрқинликни дил
Биламан, фақат шу, шу нурдан олди.

Ҳаётим, ишларим, ижодимда ул
Отадай илгари бошлаб юрибди.
Ҳозир сиз ўқиган шеърнинг ҳам ҳар йўл
Байтида ўша нур порлаб турибди.

1957

Сен берган офтобдан
баҳордай кўрка тўлиб,
Бизнинг толедай кулиб,
яшнар колхоз еримиз;
Меҳнат саройи десам,
арзир гигант текстиль.
Кунда янги шодликни
тўқир бунда қизимиз.

Ҳар нур қизи қўлида
элликлаб станокдан,
Худди сут дарёсидай,
оқиб чиқади газмол,
Станоклар бошида,
Трехгорка қизидай,
Тура тинчлик постида
бизнинг бахтиёр аёл.

Ҳурматой ипагидай —
асл, нафис батисга
Санъаткор қиз қўли-ла
ҳаёт ўзи босар гул.
Қийганда шимол қизи —
баҳор бўлиб иситар,
Гоҳ Фарғона водийси,
гоҳ гуллаган Мурзачўл.

Кечаги рекордини
бугун бекор қилади,
Қаҳрамон қизларимиз
замон-ла юриб илдам.

Мана, чевар Чиннихон,
Саодат суръатига
Теримда етгани йўқ
манман деган йигит ҳам.

Терим машинасида
қизларимиз руль олиб,
Ғалаба китобида
оча олди янги боб.
Грамм-граммлаб териб,
йиғиб олган хирмони
Далаларни ёритар
кузда худди офтоб.

Юз центнерчи қизларнинг
мақтови шеърга сиғмас.
Сийналарда порлаган
юлдузлар ҳар кун ошар.
Ватанни жондан севган
меҳнаткаш аёлимиз
Ижоду яратишнинг
ишқига тўлиб яшар.

Бири бугун давлатнинг
тепасида туради;
Янги тонг ёришади
ҳар олима сўзидан.
Гўзал қизинг саҳнада
сен берган қанот билан
Оқ қуш бўлиб учади
Уланова изидан.

Муҳтарам оналарнинг
иссиқ меҳру шафқати,
Не-не етук кишининг
хонасини ёритди.
Гўдакни йўргаклашга
бахтнинг ўзи келаркан,
Азамат ўғилларни
бағри-ла баҳор этди.

Фарзандлик эрка ҳисси
жўш ураркан юракда,
Ютуқлардан сўзладик —
мақтанчоқлик эмас бу.
Эй Партия байроғи,
сендан таълим олганмиз,
Бахтимизни меҳнатда
кўрганмиз мисли кўзгу.

Ҳар қиз янги меҳнатнинг
ярқироқ чўққисидан
Масофа, замон ўта
келажакни кўради.
Сен яшнатган тупроқда,
сен яйратган халқ билан
Ҳур меҳнати постида
сендай маҳкам туради.

Тўлқин урган чақмоқ ҳам ҳар чор
Яна топиб кетади йўлин —
На тўсолган суръатини тоғ,
На ютолган булутлар ўтин.

Қиз ҳам шундай

остонасида

Турди тўниб ёпиқ эшикка,
Қуёшдан узилган сайёра
Каби танҳо жигари тилка:

Ўз отаси ўгирди юзин,
Этди уйи,

меҳридан маҳрум.

Тушунчаси нур олгани-чун
Наҳот бўлса лаънатга маҳкум!?

...Нотиқ айтган оловли сўзлар,
Нақ юракда кетди жаранглаб.
Тикка чиқди қиз йўлга, кўзлар
Бахмал юлдуз каби чарақлаб.

Чопиб кетди қиз чўғдай бўлиб,
Қулоқ солмай лаънат, фарёдга.
Нур узатган қўлга ишониб,
Ўзин отди янги ҳаётга.

Хиёл ҳорғин,

ўтаб хизматни

Ўтдай ёниб келади аёл.
Парт бўлишдан қўрққан шу ўтни
Кутиб олар эшигида чол.

Қари-қартанг ва ногиронлар
Мақтаганда министр қизин,
Ўт таптидан қўрққани онлар
Эсга тушиб чол койир ўзин.

Октябрни қизи дер қуёш,
Чол ҳам қалбдан биледи энди:
Қизи дилин шер қилган оташ
Ўша Қуёш парчаси эди.

1957

БУЮК ТУҒИЛИШ

Кўз илғамас дала оппоқ пахтазор,
Ишлаб ҳоригандай сирғилар офтоб.
Пахта булутини шопириб бир чол
Қуритади уни — олтинни.
Шу тоб —

Узоқ мамлакатдан келган бир меҳмон,
Нақ чол ҳузурида тўхтади мамнун.
Ота алиқ олди саломга, шу он —
Кекса юзини тутди табассум бутун.

Фасллар юкини содиқ сақлаган
Баланд қоя каби мағрур турар чол.
Соқол пахтасидай кумуш; кўзлари
Милтирарди кузнинг офтоби мисол.

Меҳмон сўраб қолди отанинг ёшин,
Чол қадин ростлади гўё азим тоғ.
— Мана, Октябрга қирқ тўлди чоғи!
Мен ҳам шу ёшдаман, айт, қизим, шундоғ!

Қиз ҳам шундоғ деди меҳмон тилида,
Чолнинг қўлин сиқиб сўзлади меҳмон:
— Буюк туғилиш бу! Шу ёш нафасдан
Яшариб келмоқда бизнинг ҳам замон.

Совет Осиёсин ҳар бурчида мен
Кўрдим худди сиздай қирқ ёшлиларни,
Ленин кўзларининг сўнмас ўтини
Сақлаб қолган дили қуёшлиларни!

1957

ОЛТИН КУЗ

Севаман, олтин куз, севаман жондан
Атлас табиатли гўзал чоғингни,
Дарахтлар либоси ранго-ранг гулгун
Кўзни эркалаган чаман боғингни.

Севаман ерларга рангдор япроқлар
Юмшоқ ва ранг-баранг гилам тўшаса,
Гул тергандай териб барг қизалоқлар
Қушлардай гурпаклаб яйраб ўйнаса.

Далада пахталар кумуши порлаб,
Момиқ юзларини қуёшга тутса.
Теримчи чечанлар этаклаб, қоплаб
Тоғдай хирмонларга келтириб тўкса —

Мен беҳад севаман! Енгим шимариб,
Қизлар орқасидан юраман мен ҳам.
Кенг водий қўйнида кўксим қабариб,
Яйрайман, нашъага тўламан бу дам.

Симоб тўлқинлари тутиб осмонни,
Муттасил ёмғирлар зериктирса ҳам.
Кумуш булоқларнинг сувлари сокин,
Қушлар инларига кириб олса ҳам.

Мен ғамгин боқмайман, кўнглимда баҳор,
Олтин япроқларга қараб толмайман,
Ясан келинчакдай ҳар бир дарахтни
Севаман! Нигоҳим уза олмайман.

Булут чодирини йиртиб мўралаб,
Чиқса қуёш, кўкка бўламан мафтун.
Севаман нурларда пати ялтираб,
Оппоқ кабутарлар қилсалар ўйин.

Тўзони ювилган барглар шамолда
Рангини кўз-кўзлаб қилганда ҳузур,
Ҳозир тинган ёмғир томчиларида,
Олтин япроқларда ёниб тоза нур —

Гавҳар маржон каби ялтираб турса,
Мени ҳам ўрайди шеърини ҳаяжон!
Қуёшни қаршилаб чиқиб айвонга,
Нурларга кўмилиб юраман шодон.

Севаман олтин куз, севаман жондан!
Товусдай безанган дарахт, боғларни!
Ёмғирли оқшоминг, қуёшли тонгинг
Хаёлга чўмганим гўзал онларни!

1943

ОНА

Қирда бўлди раис узун кун,
Мана, отда қайтди у жадал,
Беланчакда булутдай гўдак
Тамшанади кўкракка маътал.

Бахт чечагин устига она
Худди оппоқ тонгдай эгилди.
Сут ҳид анқиб турган нафасдан
Ҳаёт тўла бир баҳор елди.

Нурга қўлин чўзган ниҳолдай,
Кабутардай талпинди гўдак,
Бахтдай олиб босди бағрига,
Кундан иссиқ эди бу кўкрак.

Кўзда ёниб оналик меҳри,
Ёш кўксида тирсиллади сут,
Зўр рўзғорда кечган кундузнинг
Шу он бўлди ҳорғини унут.

Бола эмар мириқиб, шошиб,
Оқ момиқдай қўллар-ла қучар,
Бирпас севиб тўйғизади-ю,
Она қайта далага учар.

Ҳозир тонгдай гўзал, бахтиёр
Ултиради баланд сўрида.
Оқшом чўккан улкан пахтазор
Шу гўдакдек кўзи нурида.

Чавандознинг қиличларидай
Жўякдаги сувда ётар ой,
Нурга, сувга, меҳнатга қонди
Чексиз ҳосил бўлар ҳойнаҳой.

Она ўйлар колхозни, элни,
Юрти ишқи дарёдай жўшиб.
Билармикан она: сут билан
Шу ҳисларни эмизар қўшиб?

Билади! Шу меҳри наҳридан
Шу парча ўт топар балоғат.
Фарзанд кўрар кунлар, юмишлар...
- Толеидек гўзалдир ғоят.

Ҳали туғилмаган кунларни
Қалб кўзи-ла илғайди аранг;
Колхознинг ҳам ўша кўркини
Тасвирлашга тополмайди ранг.

Ухлаб кетди дала ва гўдак,
Она бедор салқин сўрида.
Орзуларин этар тарбият
Ленин ёққан машъал нурида.

ФАРЗАНД

Нега севмай, эркалаб ўпмай,
Нечун демай уни ҳаётим?
Нега демай кўзимнинг нури,
Сўзлаганда қандим, новвотим?

Ширин экан фарзанд, у билан
Оилага кирар экан жон.
Кўзи кўзга тушиши билан,
Меҳри болқир экан бепоён.

Иқбол бўлиб кўзинг олдида
Кундан-кунга топаркан камол,
Не бахт, тоза ҳаёт боғингда
Усса тоза, бебаҳо ниҳол.

У бор ерда қайғу ва ҳасрат
Ҳаётингга бегона экан.
Қани айтинг, фарзанддан қиймат
Бу дунёда нима бор экан?

О... фарзандим, кўзим нурисан,
Менга сендай бўла олур ким?
Сен ҳаётим, сени кўраркан,
Дилда беҳад жўшади меҳрим.

Қора кўзларингга қарайман,
Унда борлиқ бўлар намоён.

Менинг бахтим ёрқин, бетуман
Жилваланиб кўринар аён.

Ширин сўзинг, чексиз меҳринг бор,
Қилиғингда бир олам ором.
Сен билан дил чиройли гулзор,
Қўшиғимга тугалмас илҳом.

Сен ўс — соғлом, беқайғу, эркам,
Муҳаббатим бошингга соя,
Мен бахтиёр алла айтайин,
Қўшиқларим кўп, бениҳоя.

Кўз ёш нима сен билма зинҳор,
Сенга порлоқ тилайман иқбол,
Бу дунёда на яхшики бор
Сенга, қўзим, сенга бўлсин, ол!

1943

УҒЛИМ, СИРА БУЛМАЙДИ УРУШ!

Тўлишарми ўлкада баҳор,
Қуёш кезар осмон кўксида.
Қалдирғочлар қанотми қоқар,
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Ўспириним тоза кўксида
Қунда ошар янги ҳис тотти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан,
Боса олар кўксига бошим.
Севгим қуриб берган уйимда
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, бахт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаётидир кўзим қораси.
Укинаман, баъзида фақат,
Ёнида йўқ унинг отаси.

Уруш! Номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.

Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтини
Жуда мурғак гўдақларимдан.
Яхши ҳам бор шундай ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, юртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Қанча ишонч, умид бахш этар,
Ҳам ватанга, ҳам менга бу дил.
Қоя каби ёнимдан чиқиб,
Суян,— дейди,— кифтимга дадил.

Мен онаман, менинг юрагим
Фарзандларим қувончига кон.
Дил орзиқар, баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Йўқ, урушнинг номи ҳам ўчсин,
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсин лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби,
Яшай олсин бежавф, бахт билан.
Меҳнатимиз, ғазаб, севгимиз:
Тинчлик дейди бутун халқ билан.

Кўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш.
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

1954

ҲАЁТ ЖИЛОСИ

Яна йилдай узун бўлди тун,
Кўзларимга келмади уйқу.
Турли хаёл чулғаб ўйимни,
Ўтдай ёқди бошимни парқув.
Тўшагимда кучсиз ва ҳорғин
Тўниб ётдим хаёлга ботиб,
Девордаги гардиш палакка
Шуъла тушди қуюндай оқиб.
Сўйламади юпанчли сўзлар
Одатдаги дўстлар сингарй,
Аммо енгил тортиб нафасим,
Назаримда ғам кетди нари.
Уйга кирган ҳаётбахш жило,
Тишга боқ, деб қилгандай хитоб.
Кўтарилиб дарчадан боқдим,
Оғушига олди офтоб.
Қарадиму, кўзимни ортиқ
Узолмадим тирик ҳаётдан.
Созим, қалбим, қўшиғим билан
Мафтун бўлдим мен қайта бошдан.
Ана, қушлар қанотида нур,
Нур-ла ўйнар баргдаги шабнам.
Шу гиёдай, эй азиз офтоб,
Интиламан сен томон мен ҳам.

УРИК ГУЛЛАГАНДА

«Деразамнинг олдида бир туп
Урик оппоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпараст қалбим
Минг айтилган дарддан куйлади.

Севги қурғур бунча зўр экан,
Ҳижрон қўшар экан ҳарорат.
Улгудайин муштоқ бўлибман
Висолингга, йўқ чоғи тоқат.

Сени қумсаб оқшом чоғида
Қириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоқлар яшаган уйда
Тунаб қолдим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам
Ёшлик кечган җоргина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.
Худди тунда камолга етган
Қўшиғингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт — илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар.

Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар.

Сен тугатгач, чанқоқлик билан
Ўқиб мафтун бўлганим ҳаёт,
«Қалай деган» бўлиб термилган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан
Завққа тўлиб яйраган кўксим.
Юзингдаги улуғвор, майин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби,
Ҳамма ерда кўринар изинг.
Паррандалар нағма куйида
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна ортди севгининг кучи.
Шарқ қизариб чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ — оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

1947

СОҒИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари, шоир!
Қанча бўлди бирга ўлтириб,
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дил-чи, дилим унутиб бўлмас
Ишқ қўшиғи ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдими —
Топиб бер, деб қилади хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Йиллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейману, фақат
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб,
Барчасини қолдириб доғда,
Кўришсагу, яна тирилса
Ўша ўлган бўса дудоғда.

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли бу гал ўзим тиз чўксам.
Ҳузурингда бахтдан тебраниб,
Ишқ ва севинч ёшини тўксам.

ҲАММА САФАРБАР!

Куз келди ҳосилдор, тўкин ва гўзал,
Қадрдон далада ярқирар пахта.
Худди шу ҳосилни қилгандик мўлжал,
Қурултойда тузган коллектив аҳдда.

Худди шу ҳосилни қилгандик мўлжал
Эрта баҳор ерга чигит экканда.
Буткул йиғиб-териб оламиз жадал!—
Дедик биз тинчликка имзо чекканда.

Бизнинг сўзларимиз — дилимиз демак,
Мусаффо дилимиз севгига тўлиқ.
Биламиз не бахтдир севилмак, севмак,
Элимизнинг бизга севгиси улуғ.

Лобар қизларим, деб таянаркан эл,
Букилмас таянчдир мағрур қаддимиз.
Сочни чамбар қилиб, маҳкам боғлаб бел
Элга хизмат қилмоқ қатъий аҳдимиз!

Мана, далаларни қоплаган пахта,
Мўл неъматин ёйган тупроқ ва меҳнат.
Шону шуҳратимиз чорлар ғайратга,
Куз нозин енгади ирода фақат.

Билак қудратимиз, юрак ўтини
Қурашга бермасак, келурми зафар!

Ватан бизга берган фазилат, кўрkning
Барини теримга қилиб сафарбар —

Бўй тенги гўзамиз ораларига,
Саҳар ёйиламиз мисоли юлдуз.
Азиз республика далаларига
Бизнинг илк хирмондан ёйилар кундуз!

Гарчанд гектар-гектар кенг майдонларни
Терим машиналар кезади тинмай.
Гарчанд машҳур, номдор там-там чеварлар
Рекордлар қўяди чегара билмай —

Ҳамон сахий ерда беҳисоб пахта.
Майдон кенг, ҳосил мўл, айниқса бу йил.
Севимли Ватанга берганмиз ваъда,
Ваъдани бажармай тўларми кўнгил!

Ҳар қиз ўйламасми, мен шод, дўстим шод.
Дўстликда яшнади Ўзбекистоним!
Аҳдни бажармасак, не дер дугонам,
Боқулик қаҳрамон Сурайёхоним.

Ҳамқадам бўлса соз мусобақадош,
Совет кишисига тенглик фазилат.
Гўзал қиз кипригисимон зич, ёндош.
Бир шон-ла, шараф-ла боришдир ният.

Тинчликнинг байроғи ҳилпирар экан,
Писанд эмас кўзнинг бевақт ёмғури!
Ҳатто томчисидан илгари келиб
Териб олажакмиз ҳар кўсак дурни!

Терамиз, суръатни бўшатмай бир дам,
Ишонч зўр, чиқамиз сўзнинг устидан.
Шундан сўнг ярашур Олтин Юлдузлар
Жой олса қизларнинг сўлим кўксидан.

Пахтакор қизим деб таянаркан эл,
Фарзандмиз, бўламиз жонига малҳам!
Сўнгги қоп пахтани хирмондан олиб,
Тинчлик карвонига ортиб, хотиржам —

Чамбар сочимизни орқага ташлаб,
Яшнашиб чиқамиз улуғ байрамга.
Ваъда шу! Барча қиз ёппа сафарбар
Шараф-ла етмакка шу бахтли дамга!

1952

ПАРАНЖИСИНИ ТАШЛАМАГАН ХОТИНГА

Кундай оппоқ йўл ўртасида,
Кутмаганда учратдим сени.
Очиқ, бахтли қизлар сафида,
Бу юришинг ранжитди мени.

Узоқ ўтмиш бўлиб кўриндинг,
Савол билан келдим қошингга:
Мен ташлаган паранжини сен
Нечун олиб солдинг бошингга?

Қайда экан бу қора сарқит,
Сақлаб қолмиш қайси ифлос қўл?
Тушунчангни туманга ўраб,
Сени қилмиш паранжига қул!

Сенинг эркинг, ҳаққинг ўғирлаб,
Иродангга занжир солган ким?
Эрк макони бўлган ўлкада
Нечун қолдинг тутқунликда жим?

Нечун, нечун азиз бошингни
Ўз юртингда эгиб юрасан?
Ҳурлигингни қўлингдан бериб,
Паранжига кириб юрасан?

Биласан-ку, бизнинг ўлкада
Аллақачон тутқунлик битган!

Озод, эркин қизлар таърифи,
Шон-шуҳрати оламга кетган.

Қара, шунча озод хотин-қиз
Сендан камми ҳусн бобида?
Ҳар бириси бир ёрқин юлдуз,
Ярқирайди эрк осмонида.

Кремлда кенгаш қуради,
Прагада тушади рақсга.
Измига тоғ кириб юради,
Табиат-ла кирганда баҳсга.

Очиқ кўзин кўкка тикканда,
Кўринади куппа-кундуз ой.
Идрокини сувга тикканда,
Электрга айланади сой.

Тақир чўлни қилади бўстон,
Унинг номи уста пахтакор.
Биласанми, ҳар тонг-ла элга
Рапорт бериш билан бахтиёр.

Қара, унинг кўксида юлдуз,
Меҳнатидан бўлмиш Қаҳрамон.
Сен-чи, нечун чодир ичида
Қолиб кетдинг, азизим, ҳамон?

Айт-чи, дўстим, юзинг яшириб,
Паранжигга ўраб қўйган ким?
Юлдуз каби ёнган кўзингни
Эрк нуридан маҳрум қилган ким?

Жоним, ўтмиш чодирин ирғит,
Тонгдай яшна эрклиларга хос!
Танҳоликни абадий тарк эт,
Ҳур дўстларинг билан қадам бос!

Бу пардани ташласанг агар,
Ойни уялтирар юзинг бор!
Тунга боқсанг, тунни ёритар
Юлдуз каби ўтли кўзинг бор!

Бу пардани ташласанг агар,
Кўкрагингга тегади офтоб!
Сенинг ўзинг таратган нурга
Душманларинг бермай қолар тоб!

Ташла ғафлат чодирин, дўстим,
Биз билан юр, оппоқ — оқ тонгга!
Ўзинг гулдай яшнаб, ишла-ю,
Юртингни ҳам ўрагин шонга!

1950

ЛОБАР ҚИЗЛАРГА

Салом, менинг азиз дугоналарим,
Азизим, лобарим, чеварим қизлар!
Эй, тоза қалбимнинг ошнолари,
Куйларим илҳоми, севарим қизлар!

Қаҳрамон йигитлар кечирсин мени,
Бу кун ҳам қўшиғим сизларга доир.
Сизни, ҳур ва озод сизни куйламоқ
Менга саодатдир, мен бахтли шоир!

Мана, шод юракнинг севгисин қўшиб,
Чевар қўлингизга бермоқ учун гул,
Сизга ёзган юрак шеърим изидан
Республикам бўйлаб мен ҳам олдим йўл

Ҳорманг, пахтакорлар, муборак бўлсин,
Меҳнат ва тинчликнинг мўл ҳосил тўйи!
Ҳаттоки қуёшга ета олгудай,
Дур бўлиб уйилмиш хирмонлар бўйи.

Кумушдай очилган бу пахталарда,
Сизнинг қўлингизнинг ҳиссаси улуғ.
Жон-дилдан ишлайсиз, чунки қалбингиз
Эзгу умид билан севгига тўлиқ.

Сиз энди биласиз саодат нима,
Бахтингиз қаерда, кимсиз ўзингиз.

Бу куну эртани очик кўради,
Озодлик мунаввар қилган кўзингиз.

Водийлар қўйнига трактор солмоқ,
Фаровон ҳаётда яйраш дедингиз.
Граммлаб пахтани чаноқдан олмоқ,
Уруш фалокатин ҳайдаш дедингиз.

Баҳорги аҳдимиз устидан чиқсак,
Улуғ юртимизнинг боши осмон.
Москва олқишлаб, дўстлар қувонса,
Ҳаётимиз бўлса яна фаровон.

Тинчлик ва шодликни яратувчи халқ,
Сизнинг қўлингиздан кийинса гўзал.
Сизнинг юрагингиз фахр-ла тўлса,
Азизлар, бахт бундан бўлурми афзал?

Ажойиб бир халқнинг лобар қизисиз,
Сиздан мақтанчоқлик, мағрурлик йироқ.
Янги-янги тузган режаларингиз
Сизни олға томон ундайди бу чоқ.

Ўз ери, ўз эрки, ўз ҳур меҳнати,
Ўқиб ёд олгани азиз китобдай.
Не бахтдир, ҳар дамги меҳнат маҳсули
Қалбингиз ёритса худди офтобдай.

Оталар эркаси, оналар бахти,
Ватаннинг севгани, дугона қизлар.
Сиз билан шеъримнинг рубоби янграр,
Сиз билан гўзалдир замона, қизлар.

1951

ДУСТИМГА

Бугун, одатимча, тонгда уйғониб,
Азизим, ҳақингда яна сурдим ўй.
Яна эрта баҳор ирмоқларидай,
Менинг кўкрагимда тўлқинланди куй.

Нечунким, ўзингни тонгга ўхшатдим,
Бахтинг ярақлади қуёш сингари.
Сенинг йўлларингни эслатди менга
Уфқдан юксакка интилган сари.

Фақат сен кўрган тун юлдузсиз эди,
Қуёш чиқди, ботди сендан узоқда;
Ҳатто қалбингдаги туғма ўтинг ҳам,
Сўнди қора турмуш солган тузоқда.

Сенга Ленин тутган эрк байроғининг,
Қип-қизил шуъласи тушгач кулбангга,
Сен ғамгин бошингни кўтардинг аста,
Ўша сўнган ўтинг олди аланга.

Инсонсан, инсондай кун кечир,— деди,—
Бошингдан кўтариб қоп-қора тунни.
Қамашган кўзинг-ла кўрдинг бир умр
Сенга инсонликни берган қонунни.

Сомон йўлидан ҳам узоқ йўл босдинг,
Келиб етишгунча сен бу ҳуқуққа.

Қанча жон, қанча қон, умид, истейдод,
Қанча Турсунойлар чўкди қудуққа.

Не-не машаққатли йўлларни босиб,
Чиқолдинг зулматдан ғолиб, саломат.
Тунингга нур киргач, дилингга ҳаёт,
Заҳил юзларингга чиқди малоҳат.

Очиқ кўзлар билан оламга боқдинг,
Ҳаётни танидинг ранг-баранг ва кенг.
Жаҳон ҳам умрида илк кўрди сени,
Эркину, озоду, ҳамма бобда тенг.

Асир умидларинг қулф уриб кетди,
Уфқдан-уфққа етди қулочинг.
Сен билан яшнади улуғ мамлакат,
Бахтига жўр бўлди сенинг қувончинг.

Сен — она! Сен битмас ҳаёт булоғи,
Ҳаётни яратган муҳтарам омил.
Улуғ келажакнинг ёш ниҳоллари
Сендан тармоқ ёйиб топар такомил.

Сен — куйчи, пахтакор, олим, тўқувчи,
Юлдузлар илмини билган мунажжим;
Табиат сиридан баҳс этганингда,
Қуръон ҳам, инжил ҳам бари қолди жим.

Сен бахтиёр эдинг. Бошланди уруш,
Эрингни оқшомда жангга кузатдинг.
Тонгда биринчи бор заводга келиб,
Эгасиз дастгоҳга қўлинг узатдинг.

Қолхозда тўкин, мўл ҳосил ёйилиб,
Шундай қола берди қўлингга қараб.
Оила ташвиши, уруш ваҳмаси —
Барчаси, барчаси қилди иш талаб.

Ҳар ерда улгурди эпчил қўлларинг,
Ҳафталаб билмадинг уйқу ва ҳордиқ.
Вафо одат бўлди... ҳатто тул қолган
Чоғда ҳам севгингга қололдинг содиқ.

Ғарбдан келган зулмат сўкилди чок-чок,
Сенинг ўғилларинг очган ўт билан;
Ундаги жасорат, муҳаббат, нафрат
Сенинг соф кўксингдан ўтган сут билан.

Елкангга юкини ортган бу йиллар
Бутун борлигингни кўрсатди яққол.
Гарчанд сочга қўнди бемаҳал қиров,
Чиройинг, ироданг тополди камол.

Баҳодир халқимиз ғалаба қилди,
Яна изга тушди фаровон ҳаёт.
Паҳлавон элингда бошланди тинч иш,
Яна гуркуради меҳнат ва ижод.

Яна бағринг бутун, кўнгил беташвиш,
Яна орзу-ҳавас, умидлар қат-қат.
Ҳосилдор ерларда, олтин қўлларда,
Яралур ҳар куни янги саодат.

Ҳаётнинг борлиғи, бари сеники,
Ҳар қайга узатсанг етади қўлинг.

Сенга кеча-кундуз нур ўзи ҳамдам,
Тўғридир, ёрқиндир ва кенгдир йўлинг.

Дўстим, сен ҳақингда сурарканман ўй,
Сени хотирлатди ўлканинг тонги.
Қушларнинг кумушдай қанотларида
Гўё учиб юрди кулгинг жаранги.

Ўзингга берилган буюк ҳақ билан,
Сен кулгин, қаҳ-қаҳанг оламга кетсин.
Чамандан тарқалган баҳор елидай
Хориж Шарқ қизининг қалбига етсин.

Балки чанқаб-чанқаб кутар шу елни,
Бир чоғлар худди сен кутган мисоли.
Суқ билан қараса ҳеч ажаб эмас,
Чунки сен ҳурликнинг ёрқин тимсоли.

Дўстим, илгари бос, фақат илгари!
Сени етаклайди ленинча ғоя.
Октябрь бахш этган муқаддас қонун
Буюк ҳуқуқингни қилар ҳимоя.

СЕНИНГ МАФТУНИНГ

Яхшики, йигитда эр юраги бор,
У севса ҳеч қачон ёнмас яширин.
Севгинг тўғрисида ўзинг очдинг сўз,
Эй кўзи қоп-қора, сўзлари ширин!

Менинг севганимни ҳали билмасдинг,
Танҳо ўртанишдан мен олдим лаззат.
Дилимни кемирган муҳаббат сирин.
Ўзим ардоқладим, ҳам қилдим иззат.

Қалбимга ёзилган муҳаббат сўзи,
Ўйимни чулғади менинг ҳар минут;
Лекин ишондимки, сен сўз очмасанг,
Шу дардда ўлсам ҳам этаман сукут.

Ҳатто билмас эдим севармидинг сен,
Балки севганингдир бир бахтиёр қиз.
Балки хаёлингдан мен беҳад йироқ,
Аммо сен дилимда кечаю кундуз.

Фақат ўйладимки, уятдир қизга
Йигитга севгисин айласа изҳор.
Бу — доғ солар дедим қизнинг ҳуснига,
Энди иложим йўқ бўлмаин иқроп.

Узоқ мен ахтардим, аммо ўзимда
Бир куч тополмадим севгидан устун!
Мен сени севаман, сеҳргар йигит,
Бутун борлиғим-ла мен сенга мафтун.

1942

КЕЛИНЧАК

Муборакка

Бугун тўйинг куни, севгинг шодлиги
Гўё ёш қалбингга сифмайин қолди.
Бахтиёр ҳаётнинг илк тантанаси
Сен ўсган қишлоқни қувончга солди.

Сенга тўй совғаси, гуллар кўтариб,
Гурас-гурас келар дўстинг, тенгқуринг,
Янги уйда тўлиб кампирлар мамнун,
Янги бахт, одатдан қизитар гурун.

Дарахт орқасидан суқли термилиб,
Бошингдан сочаркан ой оппоқ чечак.
Севганинг ёнида, дўстлар ичида,
Сени бахтли, гўзал кўрдим, келинчак!

Устингда ҳушбичим оқ — тўй либоси.
Сочинг ҳалқаси-ла ўйнайди шамол.
Тўйга келганларнинг кўзлари сенда
Гарчанд шу колхозда топгансан камол.

Куёв тикилганда бахтиёр, мафтун,
Ғунча лабларингга чиқар ним кулгу.
Сен ваъда этдигинг бахту саодат,
Унда акс этади мисоли кўзгу.

Электр маржони нури қўйнида,
Чимилдиқ тўсмаган суратинг зариф.

О, ёшлик, порлоқсан, гўзалсан, гулсан,
Сенинг таърифингга қаламим заиф.

Янги давр яратган ёр-ёр авжида,
Қадаҳда жимирлар лола ранг шароб.
Товусдай хиромон сузар раққоса,
Яллага жўр бўлган танбуру рубоб.

Умрда бир бўлур бундай тантана,
Борлигинг кўз бўлиб боқасан унга.
Биламан, истайсан ўтмаса бу дам,
Хотима бўлмаса шу ажиб тунга.

Эрка қиз, бу ажиб тун орқасида,
Заррин саҳифали саҳар кутади.
Ҳаёт китобининг илк варағини
Толенинг кенг очиб сенга тутади.

Ҳали муҳаббатнинг баҳори олдда,
Олдинда ёш ҳаёт, ранг-баранг фасл.
Умрингиз хушчақчақ иноқ бўлади,
Бунга ёниб турган кўзларинг кафил.

Шу кўзлар юлдуздай абадий кулсин,
Баҳор йўлларингга тўшасин чечак.
Шу ёшлик, шу чирой, умринг баҳори
Сарғайиш билмасин, сулув келинчак.

КҮРГАНМИДИНГ КҮЗЛАРИМДА ЕШ?

Соғинганда излаб бир нишон,
Қабринг томон олар эдим йўл.
Келтирардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин,
Сенинг азиз бошингда ёлғиз,
Осмон тиниқ эди ва локин,
Парча булут етиб келиб тез,

Кўкда менинг бошимда туриб,
Гўё юрагимдай қалқди у.
Кўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўкди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун,
Келдингми деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла бахтиёр онлар,
Кўрганмидинг кўзимда бир ёш?

1945

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СҮРОҚЛАБ..

Салқин саҳарларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, бу баҳорни,
Урик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби
Қўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана, қимматлигим, яна баҳор келиб,
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени,
У ҳам ёш тўқди-ю, чекилди нари.

Сени излар экан, бўлиб шаббода,
Сен юрган боғларни қидириб чиқди.
Ёзиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қирғоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб, бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.
Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчибонлардан
«Қайда шоир» дея айлади сўроқ.

Барида сукунат, маъюслик кўриб,
Ҳориб, чарчаб келди, тоқатлари тоқ...

Сўнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Ҳулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.
Сингиб ёш куйдирган заъфар ёноғимга
Секин хабар берди менга ўзидан.

Лекин ётоғимда сени тополмай,
Бир нуқтада қолди узоқ тикилиб.
Яна ел бўлди-ю, кезиб сарсари,
Мендан сўрай кетди қалбимни тилиб:

«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан,
«Бахтим борми» дея, яккаш сўроқлаб
Мени шеърга ўраб суқланиб боққан?»

Ўрик гулларига тўймайди нега,
Елда ҳилпиратиб жингала сочин.
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?»

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга,
Камол топтирарди кенг ҳаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудом кўрар эдим ўз жамолимни.

Қани ўша куйчи, хаёлчан йигит?
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол.
Нечун қора либос, сочларингда оқ,
Нечун бу кўкламда сен паришон ҳол?»

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим,
Баридан тутдиму келдим қошингга.
У ҳам ғаминг билан кезди афтода,
Боқиб туролмайин қабринг тошига.

Аламда тутоқиб дарахтга кўчди,
Куртакни уйғотиб сўйлади ғамнок.
Сенинг ёдинг билан елиб беқарор,
Гуллар ғунчасини этди чок-чок.

Гулу райҳонларнинг таралди атри,
Самони қоплади майин бир қўшиқ.
Бу қўшиқ нақадар ошно, яқин,
Нақадар ҳаётбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган, сен севган элда
Овозинг янгради жўшқин, забардаст.
Ўлмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас.

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

1945

УҚУВЧИМГА

Юрак ниҳол олов қўйнида
Ёнар, кулар, яшнарди шайдо.
Орзу, ҳиснинг соф ўйинида
Илк шеърларим бўларди пайдо.

Шеъринг мурғак, лекин дилинг рост,
Нафасингда, дедингиз, ўт бор.
Ёниб куйлаш шоирликка хос
Ўсгин, совиш билмагин зинҳор.

Бу оташни бағримдан олиб
Водийларга, гулларга бердим.
Тўқувчини қўшиққа солиб,
Қўриқ ерлар бағрига кирдим.

Ишқ, ҳақиқат қудрати гўё
Менинг билан тебратди қалам.
Қўшиқларим билмай ғаш, риё,
Ошкор кулдим, ошкор чекдим ғам.

Дили шоир хассос бир элга
Фарзандлигим нақл этар бурчим.
Халқ қалбидай бир гўзал шеърга
Етармикан ҳеч қачон кучим!

МУНДАРИЖА

Юрагимга яқин кишилар	5
Нур	7
Партия, сенга салом	9
Уша Қуёш парчаси эди	13
Буюк туғилиш	16
Олтин куз	18
Она	20
Фарзанд	22
Ўғлим, сира бўлмайди уруш	24
Ҳаёт жилоси	27
Ўрик гуллаганда	28
Соғинганда	30
Ҳамма сафарбар	31
Паранжисини ташламаган хотинга	34
Лобар қизларга	37
Дўстимга	39
Сенинг мафтунинг	43
Келинчак	45
Кўрганмидинг кўзларимда ёш?	47
Баҳор келди сени сўроқлаб	48
Ўқувчимга	51